Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 106

číslo: 38

20. září 2026

Cena: 14 Kč

O náboženském vyučování
a rozvíjení obdarování vyučujících

Začal nový školní rok a tím se také začala konat i výuka a duchovní péče v církvi a též podle místních podmínek ve škole, ať již formou nepovinného předmětu náboženství nebo kroužku. V některých našich náboženských obcích byl nový školní rok zahájen přímo bohoslužbou společně s dětmi. Oblast vyučování a duchovní péče o děti a mládež patří k podstatným úkolům naší církevní práce, a proto mají být pro ni využita mnohá obdarování, kterých se jednotlivým duchovním i laikům dostává.

Výuka ve sboru a ve škole

Ve vyučování náboženství se rozlišuje dvojí přístup vzhledem k prostředí, kde se uskutečňuje, zda v církvi nebo ve státní škole.
Jestliže církevní katecheze je konfesní, ve smyslu křesťanského vyznání, pak vyučování náboženství ve státních školách má mít povahu „nekonfesní“. Výuka náboženství v prostředí školy se může zaměřovat na všechny žáky a studenty, nejen na vzdělávání vlastních členů v určité konfesi, připravujících se například na svátost křtu, biřmování nebo přicházejících do sboru, kde probíhá uvádění do Bible, liturgie a křesťanské tradice zajišťované konkrétní církví.
Ve škole se jedná o „ekumenické“ a „neevangelizační“ či „nemisijní“ pojetí vyučování. Je zde obdoba modelu, jaký je uplatňován v případě kaplanské služby v armádě, vězeňství, ve zdravotnictví, kdy tato služba je nabídnuta a otevřena všem, nejen vlastním členům.
Souvisí to se široce pojatou spiritualitou, která není určována jen tradiční křesťanskou spiritualitou.
Podle zákona o církvích a náboženských společnostech č. 3/2002 patří vyučování náboženství ve státních školách ke zvláštním právům církve (§7a). Garantem obsahu vyučování je sama církev. Stát nemůže v demokratickém uspořádání prosazovat konkrétní náboženství či církev, jako tomu bylo v dřívějších dobách. Tato výuka náboženství na státních školách je evidována a musí být součástí každoročně zveřejňované výroční zprávy církve.
V případě výuky v církvi je k ní potřebné pověření. V Církvi československé husitské je katechetická služba popsána v Řádu duchovenské služby a v dokumentu Služby v církvi. Podmínkou je křest, neboť katecheta jako laik se podílí na obecném kněžství. Předpokladem je křesťanská víra se zřetelem k tradici vlastní církve, která ho pověřuje k této službě. Je v tomto případě vázán učením církve. Církevní katecheze předpokládá u vyučujících víru a vztah k církvi. Má nikoli individuální charakter, ale ekleziální rozměr. Jde především o uvádění do života víry, nikoli jen o předávání znalostí o náboženství, jakkoli jsou potřebné a jsou součástí celkového kulturního rozhledu a vzdělání.

Dokončení na str. 4

Husova stopa ve Švédsku

Sestry a bratia, milí priatelia.
Dňa 9. augusta prišiel na bohoslužby našej náboženskej obce v Bratislave (Jozefská 8) pre nás neznámy človek a bolo pre nás veľké prekvapenie, že spieval našu liturgiu a piesne. Po bohoslužbách som s ním pohovoril a on povedal, že je Victor Östling zo Švédska a má rád dvoch reformátorov, Majstra Jana Husa a Martina Luthera. Pritom mi ukázal fotografiu pamätnej tabule Jana Husa v kostole v Nederluleå. Tento týždeň mi poslal na email fotografie a tento text:

Vážený pán biskup Hradil, tu sú fotografie pamätnej tabule Jána Husa v kostole v Nederluleå, ako som sľúbil... Dúfam, že sa vám darí. Nech vás Boh žehná.
S úctou,
V. Östling zo Švédska.

Jednu fotografiu pamätnej tabule prikladám, druhá je spoločná fotografia po bohoslužbách v strede. Je vo farebnej košeli a vedľa je podpredseda Juraj Šembera spolu s nami duchovnými.

Jan Hradil

Kdysi synagogou, dnes husitským sborem

V jarních měsících roku 2026 jsem v rámci svého doktorského studia na Husitské teologické fakultě měla možnost vykonat stáž na naprosto jedinečném pracovišti, v Centru židovského umění (Center for Jewish Art) na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě. Tento odborný ústav spadající pod Fakultu humanitních věd Hebrejské univerzity má jednu hlavní misi: zkoumat a následně zdokumentovat veškeré židovské kulturní a umělecké dědictví, jež přetrvalo do dnešních dnů. Jeho pracovníci se proto zaměřují na zaznamenání a následný popis různorodého židovského umění, do kterého patří nejen knihy a manuskripty, liturgické předměty (svatostánky, obaly na Tóru, věčná světla, tality, menory, mezuzy apod.) nebo památky dochované z antiky (mozaiky, mince nebo náhrobky), umělecká díla (obrazy, sochy, vitráže), ale právě také větší materiální památky, kam patří synagogy, památníky holokaustu nebo hřbitovy.

Veškeré tyto předměty jsou zaneseny do rozsáhlého online archivu Index židovského umění Bezalela Narkisse (The Bezalel Narkiss Index of Jewish Art and Material Culture). Ten byl založen a následně také pojmenován po zakladateli Centra židovského umění, významném izraelském historikovi Bezalelu Narkissovi. Tento obrovský korpus dat čítá více než 56 tisíc záznamů a 600 000 fotografií. Jedná se proto o nejucelenější přehled židovského umění na světě.
Vzhledem k tématu mého doktorského výzkumu zaměřeného na kostely Církve československé husitské, které byly dříve synagogami, byl můj úkol v rámci stáže jasný. Na základě odborného vedení ředitele ústavu, Dr. Vladimira Levina, jsem měla za úkol popsat několik kostelů CČSH z historického a architektonického hlediska. Tyto popisy byly následně přidány do databáze Indexu židovského umění.
Významným pomocníkem pro to zjistit, jak vypadala přestavba synagogy na kostel, pro mě byly dokumenty z Ústředního archivu CČSH. Nejvíce mi pomohly zprávy o technickém stavu budov před a po rekonstrukci, záznamy architektů, kteří konkrétní sbory přestavovali, ale také komunikace mezi ústředím církve a jednotlivými duchovními v rámci obvodů. Každá výměna názorů byla důležitým vodítkem, co konkrétně bylo na budově změněno, aby mohla sloužit jako kostel.

Pokud se na přeměnu synagogy v kostel podíváme z pohledu židovské tradice, narazíme na zajímavý paradox. Halacha, tedy židovské právo, totiž na prodej synagogy a její přeměnu na křesťanské místo bohoslužby nahlíží nejednoznačně. Základní texty v Mišně a Talmudu o prodeji synagogy sice hovoří, ale nikde se přímo neuvádí příklad přeměny synagogy na kostel (Mišna, Megila 3:1; Talmud Bavli, Megila 26a – 28b). V rámci židovské tradice tak existovalo množství výkladů, které prodej synagogy do křesťanských rukou nebo její přeměnu na kostel povolovaly, a jiné ji naopak zakazovaly.
Synagoga navíc pro židovskou komunitu symbolizuje trochu něco jiného, než kostel pro křesťany. V minulosti a do velké míry i v současnosti je totiž synagoga kromě domu modlitby také místem setkávání komunity, které plní mnoho dalších funkcí. Velmi často byla proto synagoga spojena se školou, obecní pekárnou, jídelnou a dalšími místy důležitými pro komunitu a její život. Synagoga je tak pro komunitu v podstatě zrcadlem a její výzdoba nebo vybavení může prozradit mnohé

Dokončení na str. 3

Odpouštějme

Nad textem Matoušova evangelia o odpouštění – malé ohlédnutí za textem minulé neděle se sestrou Martou Silnou.

Jak a kolikrát odpouštět tomu, kdo se vůči nám proviní? Sedmdesát sedmkrát. To znamená – vždycky.

Ten člověk, který dlužil pánu, mu dle našich reálií dlužil asi miliardu (Výklad Matouše u prof. Mrázka). Prostě nesplatitelnou sumu. A prosil o odpuštění a bylo mu odpuštěno. Částka muže, který druhému, jemuž bylo právě odpuštěno, dlužil, činila v kontextu s výše uvedenou cifrou minimum, cca sto tisíc. A přece to tak ten omilostněný nenechal a hnal ho k soudu. Zkrátka a dobře, nevzal v potaz, jakou měl kliku a že by teď stejnou měrou mohl odpovědět zase on – velkoryse a osvobozujícně.

A ne. Zachoval se sice v regulích zákona, leč tvrdě. A ti, co toho byli svědky, to „napráskali“ pánu, který mu odpustil tak horentní sumu. A správně. Protože byli nešťastní z toho, jak nelidsky se zachoval poté, co tak lidsky bylo nakládáno s ním.

Co to všechno znamená? Má tím být řečeno, že je dobré si uvědomit, že je co odpouštět i nám.

Ježíš nám na začátku podobenství říká, že s královstvím Božím je to tak: „Služebníku zlý, celý tvůj dluh jsem ti odpustil, když jsi mě prosil. Neměl ses také ty smilovat nad svým spolusluženbníkem jako já jsem se smiloval nad tebou?“

O tom to je. To vlastně říká Bůh nám. Víš, kolikrát jsem ti odpustil? Kde bys dneska byl bez mého milosrdenství, bez mé velkorysosti. A ty? Jak jednáš ty?

Když jsem přemýšlela o příběhu, hned na mě vyskočil příběh bratrů Richarda a Maurice McDonaldových. Byli to dva bratři, kteří roku 1940 založili rychlé občerstvení v San Bernardinu. Byli to vskutku synové McDonalda. Byli pracovití, úspěšní, vynalézaví, mysleli na pracující, takže vycizelovali své rychlé občerstvení tak, že hamburgry za pár drobných připravovali předem a kdo si je objednal, měl je za pár minut hotové a nemusel čekat. A všem bylo dobře. Brzy byli tak oblíbení, že v San Bernardinu otevřeli deset dalších franšíz k radosti všech strávníků.

V jiném koutě Států žil jistý Ray Kroc, syn emigranta Aloise Kroce z Plzeňska, který se živil všelijak; dělal makléře, prodavače kelímků a pak prodával multi mixéry na míchání mléčných koktejlů. A jedna restaurace si jich objednala osm. To ho tak fascinovalo, že se tam vypravil. A tak se seznámil s podnikem bratří McDonaldů. Stal se jejich agentem přes franšízy a začal je tlačit do vyšších obratů a zisků.

Bratři nechtěli takhle vyšilovat, a tak od nich jednoduše společnost roku 1960 za 2,7 milionu dolarů koupil s tím, že jim bude nechávat jedno procento zisku. Nikdy k tomu nedošlo. Bratři si nechali jen ten svůj první podnik z roku 1940, ale ten pod náporem „Krocových mekáčů“ zkrachoval. Zůstal jen šizuňk, který je šikovně obral, a jeho nová mcdonaldovská éra, se kterou měl původně co do činění jenom jako cesťák. Prodavač mixérů.

Viděla jsem o tom hraný dokument. Perfektní. A když skončil, tak jsem si řekla: „Tos koukal, když umřel, jakejs byl šmejd, co?“

On totiž Pepa Nos zpívá v jedné skvělé písni, že peklo je, když umřeme a před očima se nám odvíjí všechny naše zhůvěřilosti a zlé vůle, a my s tím nemůžeme už nic udělat. Tak asi tak k našemu dnešnímu příběhu. Tak odpouštějme, ať toho před tou branou nebeskou není ku stěžování si na nás příliš.

Marta Silná
(zkráceno)

Haiku Stanislava Kubína

V roce 2024 vydalo pražské vydavatelství KLIKA-Jiří Nosek „Malou knížku haiku“ básníka, esejisty, scénáristy a aktivního člena naší církve v Liberci Stanislava Kubína. Letos totéž vydavatelství vydává pokračování této knížky, a to pod názvem „Druhá knížka haiku“. Na její představení vás zveme 25. září od 17 hodin do síně Boženy Němcové na faře naší církve v Liberci na náměstí Českých bratří 35/2. Moderátorem setkání bude Benjamin Mlýnek, hudebně spolupracuje František Lamač. Při autogramiádě po skončení pořadu si knihu za cenu 250 korun budete moci zakoupit. **red**

Ukázky z „Druhé knížky haiku“

Blankyt nebe
je plachtou nového dne,
lodičky času.

♣

Jen špetku lásky
mít a taky umět dát,
je zapotřebí.

♣

Dotek tvé ruky
na mé tváři, je jako
fata morgana.

♣

Smutek jarních rán
ani slunce nezažene,
když jsou bez tebe.

♣

Motýlí křídlo
jen zlehka pohladilo
kvítek sakury.

♣

Husy bernešky,
ti nebeští ohaři,
jaro přivádí.

♣

Kamínek oblý
do hladka obroušený
vodou běhutou, vodou, jež smývá
z nohou poutníků špínu
a prach prošlých cest.

♣

Tehdy až půjdu
Vstříc očistnému ohni
Sokol zakřičí
A uslyší ho
Má duše už zbavená
Své tíhy těla

♣

Co se to stalo
Že náhle setmělo se
Co se to stalo
Jen to se stalo
Že Bůh svou si zakryl tvář
A trpí s námi

♣

Beránku boží,
marnost tvé smrti
mě tuze trápí.

♣

Zas Velký pátek
Bolestná tíha kříže
Zve nás procitnout

♣

Mlčenlivý Bůh
Teskní nad svou bezmocí
Nad svým stvořením

♣

Zas hledám slova
Jak oslovit Hospodina
Který však mlčí

♣

Z kazatelského plánu

18. neděle po svatém Duchu

Lide můj, naslouchej učení mému, k slovům úst mých nakloň ucho.
(Žalm 78,1)

První čtení z Písma: Jonáš 3,10 – 4,11

Tužby pro dobu po Duchu svatém (V):
Aby upevňoval naši vůli a přivedl nás k vítězství nad našimi lidskými slabostmi, modleme se k Hospodinu.
Aby nám dal sílu vzdát se všeho, co brání Krista následovat a jeho zákon zachovávat, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:
Panovníku Hospodine, dej, abychom nedychtili po věcech pozemských, ale milovali věci nebeské. Pomoz nám opouštět všecko pomíjivé a držet se toho, co je trvalé. Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení z Písma: Filipským 1,21-30
Evangelium: Matouš 20,1-16
Verš k obětování: Žalm 138,7
Verše k požehnání: Žalm 119,4-5

Modlitba k požehnání:
Panovníku Hospodine, dej, ať tvá odpouštějící milost a uzdravující působení nás zbaví nepokoje a umožní nám držet se tvých přikázání. Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 45, 175, 78, 151, 178, 185

Nad Písmem

Nebo je tvé oko zlé, protože já jsem dobrý? Mt 20,1-16

Ježíš řekl svým učedníkům: „S královstvím nebeským je to tak, jako když jeden hospodář hned ráno vyšel najmout dělníky na svou vinici. Smluvil s dělníky denár na den a poslal je na vinici. Když znovu vyšel o deváté hodině, viděl, jak jiní stojí nečinně na trhu, a řekl jim: „Jděte i vy na mou vinici, a já vám dám, co bude spravedlivé.“ Oni šli. Vyšel opět kolem poledne i kolem třetí hodiny odpoledne a učinil právě tak. Když vyšel kolem páté hodiny odpoledne, našel tam další, jak tam stojí, a řekl jim: „Co tu stojíte celý den nečinně?“ Odpověděli mu: „Nikdo nás nenajal.“ On jim řekne: „Jděte i vy na mou vinici.“ Když byl večer, řekl pán vinice svému správci: „Zavolej dělníky a vyplať jim mzdu, a to od posledních k prvním!“ Tak přišli ti, kteří pracovali od pěti odpoledne, a každý dostal denár. Když přišli ti první, měli za to, že dostanou víc; ale i oni dostali po denáru. Vzali ho a reptali proti hospodáři: „Tihle poslední dělali jedinou hodinu, a tys jim dal stejně jako nám, kteří jsme nesli tíhu dne a vedro!“ On však odpověděl jednomu z nich: „Příteli, nekřivdím ti! Nesmluvil jsi se mnou denár za den? Vezmi si, co ti patří, a jdi! Já chci tomu poslednímu dát jako tobě; nemohu si se svým majetkem udělat, co chci? Nebo snad tvé oko závidí, že jsem dobrý?“ Tak budou poslední první a první poslední.

Ježíšovo podobenství o dělnících na vinici určitě patří k těm evangelním textům, které nás nenechávají v klidu. Po zběžném přečtení můžeme vznést námitku: Je to spravedlivé? Jak může ten, kdo pracoval celý den, dostat stejnou mzdu jako ten, kdo přišel a pracoval pouze poslední hodinu?

Odměna by přece měla odpovídat odpracované době a výkonu. Více práce – vyšší mzda. Více zásluh – větší uznání a ohodnocení.

Ježíš ale nevypráví příběh o dělnících jako ekonomickou úvahu o spravedlivé mzdě. A už vůbec nechce formulovat pracovní zákoník. Dozajista ani nezpochybňuje právo pracovníka na spravedlivou odměnu.

Ježíšovo podobenství o Božím království se ovšem řídí jinou logikou než naše běžné lidské kalkulace. „S královstvím nebeským je to tak, jako když jeden hospodář hned ráno vyšel najmout dělníky na svou vinici.“ Hospodář vychází opakovaně – ráno, kolem deváté, v poledne, ve tři a dokonce ještě pozdě odpoledne v pět. Nečeká pasivně, až někdo přijde. Hospodář – Hospodin vychází člověka hledat.

Tento zdánlivý detail je nesmírně důležitý. Boží iniciativa předchází naši lidskou odpověď. Bůh není uzavřený a nedostupný. Nevyčkává pouze, zda se člověk dostatečně osvědčí. Je to Bůh sám, kdo nám vychází naproti. A to je pro nás pro všechny dobrá zpráva, evangelium…

Někteří lidé pracují „na vinici“ od rána. Jiní přicházejí později. A někteří téměř na samém konci dne. Evangelium nám tím připomíná, že lidské životní příběhy nejsou stejné. Někdo vyrůstá ve víře od dětství, jiný ji nalezne až ve zralém věku. Někdo prožívá ve službě celý život, jiný se k Bohu obrací až po dlouhých letech pochybností a hledání. Někdo má za sebou desetiletí věrnosti, jiný teprve nyní objevuje, že také pro něj existuje místo v Božím příběhu.

Ježíš ovšem neříká, že naše dlouholetá věrnost nemá hodnotu. Říká něco mnohem hlubšího: Boží dobrota není omezená časem ani naším výkonem. Ti první dostávají přesně to, co jim hospodář slíbil – denár. Ti poslední dostávají totéž. Konflikt nevzniká proto, že by první byli o něco připraveni, ale proto, že se začnou srovnávat s druhými. „Nebo je tvé oko zlé, protože já jsem dobrý?“ Doslovný překlad řeckého originálu hovoří o zlém, tedy nepřejícném, závistivém oku. Jistě jsme se už v životě setkali s takovými lidmi. Člověk totiž může být nespokojený nikoliv proto, že dostal málo, ale proto, že někdo jiný dostal také mnoho. Nestačí nám vlastní dobro. Potřebujeme také vědět, jak si stojíme ve srovnání s ostatními.

Ježíš nás vrací k jádru evangelní zvěsti: člověk není před Bohem cenný proto, že si svou hodnotu vypracoval. Je hodnotný proto, že ho Bůh miluje. Zde vidíme zásadní rozdíl mezi milostí a zásluhou. Zásluha vytváří vztah „já jsem vykonal – ty mi dlužíš“. Milost však znamená: „Já jsem dostal, přestože jsem si to nemohl nárokovat.“ A právě proto milost pro člověka může být radostná i znepokojivá. Radostná, protože nás osvobozuje od nutnosti zasloužit si Boží lásku. Znepokojivá, protože nám bere možnost povyšovat se nad druhé. V tomto světle je možné rozumět i závěrečnému Ježíšovu výroku: „Tak budou poslední první a první poslední.“

Ať už jsme přišli ráno, v poledne nebo v poslední hodině, všichni stojíme před stejným Bohem milosti. A právě proto nikdo z nás nemá důvod k pýše ani k beznaději. Boží vinice je dost veliká pro všechny. A Hospodář – Hospodin stále vychází.

Alena Tučková

**Pane Ježíši Kriste, dej, abychom pochopili smysl tvého učení a viděli své bližní ve světle Boží spravedlnosti.
Ať se nesrovnáváme s druhými, ale jsme vždy přejícní a laskaví.
Ať máme trpělivost a nikoho nepodceňujeme, ani jím nepohrdáme. Prosíme o moudrost srdce. Amen.**

U kříže smíření

Ke kříži smíření na Velišském hřbetu nevede žádná značená cesta. Přesto se sem lidé už více než čtvrt století vracejí. Téměř třímetrový pískovcový monument, vztyčený roku 1999 mezi Libuní a Kopidlnem, na místě dávného popraviště, připomíná dva lidské životy zmařené náboženskou nesnášenlivostí – jezuitského misionáře Matěje Burnatia a evangelíka Tomáše Svobodu. Místo, které vzniklo jako symbol lítosti, odpuštění, se každoročně stává prostorem ekumenických setkání. Letos zde zaznělo kázání naší farářky Marty Silné nad podobenstvím o milosrdném Samařanu. Nezůstává jen u připomínky dávných křivd, ale obrací pozornost k dnešku: ke schopnosti respektovat druhé, překonávat rozdělení a zachovat lidskost i tam, kde se názory rozcházejí.

Lukáš 10,25-37

Milí přátelé, sešli jsme se opět u kříže smíření. Už ne katolíků s evangelíky, to už je naštěstí dávno historie, dnes jsme se sešli u kříže smíření, který nám připomíná obsah, hodnotu a význam toho slova. Je to v souladu s tradicí tohoto místa. Spojíme-li smíření s Ježíšem Kristem, který není přítomen na kříži, nýbrž v Duchu svatém mezi námi, pak můžeme vyznat, že Ježíš je smíření. A žádá po nás to, co jsme slyšeli v dnešním evangeliu. Lidskost, soucit, empatii, pomoc potřebnému. A tím je každý, kdo je v nouzi. A v nouzi je každý, kdo je ohrožen. A teď něco překvapivého – to my jsme ohroženi a ohrožujeme.

Nebudeme chodit daleko, zůstaneme v domácím rybníčku. Společnost je skutečně rozdělena na ty, kteří jsou spokojeni s přítomnou dobou a na ty, kteří vzpomínají na tu minulou. Není tomu tak, že věci veřejné do církve a víry nepatří. Do církve a víry patří všechno, co se lidského života týká, tedy i poukaz na to, co ohrožuje lidskost, pospolitost, solidaritu, vzájemnost. A naše názorové disharmonie tak činí. Ten, kdo je připraven pomáhat běžencům, má stejné právo na svůj postoj jako ten, kdo by rád, aby to bylo jen dočasu. Stejně tak ten, kdo vzpomíná na minulé vedení země, má stejné právo na názor jako ten, kdo obdivuje nynější. To je základ lidské svobody.

Já, jsa Pražák, pamatuji, když byl navržen na hrad Václav Havel, tak desítky studentů na magistrále pod Národním muzeem podávaly projíždějícím automobilům fotografii Havla, usmívali se a s vtipnými hláškami dávali najevo, kde a v kom vidí budoucnost. A všechno se to neslo v ovzduší vstřícnosti, řekla bych, až veselí. Byla to úžasná atmosféra, úžasné situace, čas. Protože jsme se vezli na vlnách euforie z vize svobody. Byli jsme k sobě tak slušní, jak nikdy před tím, ani potom. Na demonstracích všichni okamžitě dělali uličku pro sanitku, lidé si dávali přednost při vstupu do autobusu, metra, usmívali se na sebe cizí lidé. Ale moje sborovnice v Mladoticích, kde jsem sloužila, se mě ptala, co v té Praze blbneme. A nebyla horší než my. Ani hloupá. Žila v jiném prostředí. A o tom to je. Že Samařan zvedl Judejce. A že se opravdu nemuseli! Bojovali o to, kdo je pravý Žid. Je to o tom, že lidská vzájemnost není o postojích, ale o základní úctě k druhému.

Jsme zde věřící lidé. Všechny by nás měla spojovat důvěra v Boží přítomnost. A měli bychom přesně jako ten Samařan pozvedat ze země nepřítele, řečeno obrazně. Měli bychom mít úctu ke všem svým bližním, protože nevraživost kvůli odlišnému vidění situace je nakažlivá stejně jako slušnost a úcta. Člověk je tvor stádní a nakazí se rychle. Zvykli jsme si na hrubost, lhostejnost a nepřejícnost. A proto musí být setkání jako je toto.

Jestliže tehdy šlo o umučení misionáře Matěje Burnatia a studenta Jana Rokyty v Libuni a popravu Tomáše Svobody v Kopidlně, tak dnes nejde o moc méně, protože vzájemná nevraživost nevede k ničemu jinému, než k atmosféře rezignace. A to je poprava radosti ze života a umučení důstojnosti člověka před Bohem, kterou je pokora, vděk, naslouchání Božímu hlasu a podpora všech slabých. Buďme vděční, že je náš kříž smíření prázdný. Že je Ježíš živ. Buďme vděční, že to víme, že tak věříme, dobro přináší světlo a bezohlednost přináší smrákání do života. Náš život není nekonečný. Tak si to uvědomme...

Marta Silná *(zkráceno)*

Kdysi synagogou, dnes husitským sborem

Dokončení ze str. 1

o myšlení, hodnotách, ale především velikosti dané komunity.

Jedna z věcí, kterou jsem v rámci své stáže v Centru židovského umění dělala, byl proto přepis konkrétních nápisů na zdech synagogy v Humpolci, které pocházejí z poloviny 18. století. Budoucímu výzkumníkovi, který se bude zabývat významem nápisů v synagogách nebo historií komunity v Humpolci, mohou nápisy pomoci zařadit komunitu do myšlenkového směru nebo širšího kontextu středoevropského judaismu.

Synagoga a kostel se však liší také v další důležité věci, a to ve svatosti prostoru. Samotná posvátnost synagogy je totiž dána spíše sekundárně. Synagoga sice může být posvátná sama o sobě, jako je tomu u kostela, ale její svatost je dána do velké míry především přítomností svitků Tóry a jejím účelem, tedy místem modlitby a četby Písma, které prostor následně posvěcují.

Když se však vrátíme k architektonické přestavbě posvátného prostoru synagogy na kostely CČSH, u několika příkladů, které jsem zkoumala více dopodrobna, je možné zaznamenat určitý repetitivní způsob rekonstrukce. Ve většině kostelů došlo k odebrání desek Desatera ze štítu budovy včetně Davidových hvězd umístěných na střeše nebo jako v případě Humpolce na otvorech odvětrávání. Do stavby jako takové nebylo příliš zasahováno. Byla upravena okna nebo vstup, učiněny přístavby k hlavnímu sálu (Humpolec), na střeše postavena zvonice (Plaňany), ale vizuální podoba budovy samotné se do velké míry nezměnila. Tato skutečnost byla dána i faktem, že většina dotčených synagog byla postavena v 19. nebo na začátku 20. století a svým vzhledem dost často připomínaly křesťanské sakrální budovy.

I když byl exteriér synagog dost podobný kostelům, interiér těchto sakrálních prostorů se od křesťanských do velké míry lišil. Největší proměna prostoru tak byla uskutečněna v rámci interiéru. U všech synagog, které jsem zkoumala, došlo k vybourání nebo zazdění svatostánku, který většinou připomínal dva sloupy jeruzalémského Chrámu, mezi kterými byla zakomponována dřevěná nebo zděná schrána na Tóru, kterou zakrýval ozdobný závěs (parochet). Na místo původního svatostánku byl často umístěn kříž nebo umělecké dílo připomínající husitskou dobu. Bima (vyvýšené místo určené pro čtení z Tóry) a amud (kantorský pult), které byly v těchto synagogách často sloučeny do jediné konstrukce situované přímo před svatostánkem, byly v rámci rekonstrukce odstraněny a uvolněný prostor posloužil k vytvoření vyvýšeného stupínku pro oltářní stůl. Téměř u všech synagog byla ženská galerie nacházející se ve velké většině nad hlavním vchodem, nebo jako tomu bylo v případě Třeště na boku hlavního sálu, přestavěna na chór pro varhany, zimní modlitebnu nebo jiné administrativní prostory nového kostela. Pokud se v synagoze nacházela nějaká výzdoba nebo ozdobná malba, byla překryta výmalbou.

Přestavba interiéru synagog se sice může zdát jako razantní, ale to vůbec neznamená, že z prostoru zmizel odkaz na židovskou minulost. Ba naopak. Ve velké části kostelů CČSH, které byly dříve synagogami, jsou umístěné panely připomínající historii židovské komunity v daném městě nebo vesnici, jmenné seznamy lidí zabitých v koncentračních táborech nebo důsledkem nacistického teroru za druhé světové války nebo dokonce přímo v hlavním sále nalezneme židovské symboly jako menoru nebo Davidovy hvězdy (Třebíč, Humpolec).

V rámci kontinentální Evropy přitom představuje adaptace synagog na křesťanské kostely v takovém měřítku jako u CČSH poměrně vzácný jev. Jak upozorňuje Dr. Levin, na rozdíl od Velké Británie či USA se v Evropě z bývalých synagog staly kostely jen výjimečně. Pokud k tomu došlo, šlo většinou o protestantské církve, které židovskou minulost svých budov vnímají jako hodnotnou.

Převzetí synagog ze strany CČSH navíc dle Dr. Levina nebylo gestem vítězství či snahy vymazat židovskou paměť, jak tomu bývalo při zabírání sakrálních staveb katolickou církví ve středověku, ale naopak byl celý proces proveden s respektem k původním vlastní-kům i funkci budovy. V případě CČSH se dle Levina tedy jedná o jev příbuzný spíše protestantským církvím v Evropě či baptistickým sborům v USA, které bývalé synagogy rovněž přebíraly a dodnes vnímají jejich židovskou minulost jako hodnotnou součást své vlastní identity.

Z pohledu Centra židovského umění je zásadní, aby tyto architektonicky a historicky cenné stavby zůstaly zachovány jako součást lokálního dědictví. Dr. Levin je toho názoru, že klíčem pro budoucnost je i nadále chovat respekt k minulosti a užívat tyto prostory citlivě, tedy bez zbytečných neuvážených zásahů či nešetrných přestaveb, které by usmrtily jejich původního ducha.

Materiální připomínky židovské minulosti a péče o budovy ale nejsou kompletním obrazem vzpomínání na židovskou minulost místa. Mnohem důležitější je skutečnost, že duchovní a členové komunit těchto sborů na židovské věřící, kteří prostor liturgicky užívali před křesťanským sborem, vzpomínají i v rámci bohoslužeb, speciálních pietních akcí k uctění památky holokaustu, nocí kostelů nebo jiných kulturních událostí, jež židovskou historii míst aktivně připomínají. Identita místa je tak neustále připomínána a oživována a může sloužit jako jedinečný příklad toho, jak by měl v praxi vypadat respektující a důstojný mezináboženský dialog.

Viktorie Pošvářová

Ilustrace: Sbor naší církve v Milevsku, Kladně a v Humpolci, zdroj – archiv redakce

Elbogen, Ismar. J*ewish Liturgy: A Comprehensive History*. Philadelphia: The Jewish Publication Society, 1993.

Krinsky, Carol Herselle. *Synagogues of Europe: Architecture, History, Meaning*. Cambridge, Mass. – London: The MIT Press, 1985.

Levine, Lee I. *The Ancient Synagogue: The First Thousand Years*. New Haven – London: Yale University Press, 2000.

Julius Zeyer

a jeho ideál v koncepci

K významným osobnostem z okruhu nám blízkého Františka Bílka (jak dokládá naposledy Martin Jindra v monografii Troje dveře do chrámu v nás) patřil také básník, prozaik a dramatik Julius Zeyer, jehož 125. výročí úmrtí připadá na letošní rok. O trvalé hodnotě jeho díla svědčí třeba novodobá vydání v prestižní České knižnici Hosta: naposledy Vyšehrad a Troje paměti Víta Choráze (2009). Ty náležejí k závěrečné fázi Zeyerovy tvorby, v níž jeho zájmem o filozofii a náboženství ovlivněné mysticismem prolíná sociální tématika a skepse z budoucnosti lidstva, tedy motivy, jež nám i dnes mohou být blízké. Prodchnuta je jimi také novela Dům u tonoucí hvězdy (1897), z níž laskavému čtenáři připomeneme několik pozoruhodných úvah.

O umění: „Jaký realism u těch starých Španělů!“ zvolal jsem dívaje se na tu fotografii, „není to jako nějaké dílo docela moderní?“ Rojko se usmál. „Nesouhlasím s vámi (…) Myslíte pod realismem ‚pravdu‘ v umění, jak by teprve naši moderní realisté ji tam byli uvedli. (…) Moderní škola, aspoň ti z ní, kteří nejvíce heslem házejí, myslí jen na pravdu v provedení předmětu jakéhokoli. Ti velcí mistři neměli hesel, ale nazírali bezprostředně a jednalo se jim především o to, je-li to, co tvořiti chtěli, také dosti vynikající nad povrch, neb prostě řečeno, stojí-li ten předmět za to, by byl utvořen. Většina těch běžných výtvorů nyní v módě jsoucích za to nestojí. (…) Hleďte na toho svatého Františka, jaká pravda v provedení, (…) ale především, jaký *ideál v koncepci*! A v tom leží celé umění.“

O sporu víry a vědy: „Nejsem moderní člověk v tom smyslu, že bych se nadchnul pro vše, co je běžné v našich dnech, a především ne v tom, že bych spolu zpíval v tom sboru, oslavujícím naši dobu jako korunu všech předešlých. Ale ta doba náleží, dopouštím, mezi nejzajímavější. Jen už kvůli tomu smrtelnému zápasu mezi vědou a náboženstvím. Humor toho vážného boje leží v tom, že oba zápasníci dělají nároky na neomylnost. Lidé moderní pak trpí obyčejně tím, že buď nevěří, a přece v skrytu duše po nějaké víře prahnou, nebo že věří sice, - ale ne už pevně, bez celého moře pochybenství, a že by rádi ty dvě neomylnosti nějak v souhlas uvedli.“ „A myslíte, že se sklene někdy most mezi náboženstvím a vědou?“ tázal jsem se. (…) „Ve svatyních egyptských bylo esoterické náboženství nejvyšší vědou, překonavší všechnu analysu a přikročivši k velkolepé, a přece prosté synthese. Byli moudří ti staří, že nejvyšší pravdy zůstaly u nich tajným, skrytým pokladem“ (…) „Ani věda nezíská popularisováním. A nevidíte, co se stává z každého náboženství během dob, když velká jeho učení a ryzí jeho pravdy a vznešené jeho symboly jsou zneužívány, zkomoleny, k nepoznání zkarikovány? (…) Zkáza křesťanství byla, že se stalo oficielním náboženstvím. Tu bylo po království božím. Konstantin zvítězil sice křížem, ale kříž nezískal Konstantinem. Křesťanství ve své ryzosti vylučuje koruny – mimo trnovou.“

O přátelství: „Banální přátelství jsem vždy odpuzoval, a neobstálo také u mne ve zkoušce. Takové přátelství chce býti stále *hlazeno*, a já, tiskl-li jsem někomu ruku, činil jsem to vždy tak silně, že to bolelo. Proto dovedl jsem si sice získat přátele, ale ne jich udržet.“

Marcel Sladkowski, *ilustrace: wikipedia.org*

Zprávy

Vyhledávací řízení olomoucké diecéze na funkci tajemníka

Olomoucká diecéze Církve československé husitské vypisuje vyhledávací řízení na funkci diecézního tajemníka, diecézní tajemnice v úvazku 1,0.

Požadavky:
- dokončené min. SŠ vzdělání s maturitou
- kladný vztah k administrativě
- pečlivost, komunikativnost
- členství v CČSH výhodou
- trestní bezúhonnost doložená výpisem z rejstříku trestů
- dobrá uživatelská znalost práce na počítači
- řidičský průkaz skupiny B výhodou (není podmínkou)

Výše mzdy se řídí církevními předpisy. Předpokládaný termín nástupu je 1. 11. 2026. Více informací na tel.: 731 210 814, e-mailu: tomas.chytil@ccsh.cz. Nabídky se životopisem a motivačním dopisem zasílejte do 30. 9. 2026 prostřednictvím e-mailové adresy dieceze.olomouc@ccsh.cz nebo poštou na: Olomoucká diecéze Církve československé husitské, Žilinská 113/5, 779 00 Olomouc. **redakce**

O náboženském vyučování…

Pokračování ze str. 1

Osobnost a vlastnosti vyučujícího náboženství

Učitelskou a katechetickou službu v církvi konali a vykonávají duchovní – biskupové, kněží a jáhni. Duchovenská služba má nejen svátostnou a pastorační povahu, ale i svoji důležitou pedagogickou stránku a vyžaduje i schopnost učit (2 Tm 2,24). Současně konají tuto službu laici – katecheti, katechetky, kteří jsou vyčleněni a připraveni pro tuto oblast církevní činnosti (Ef 4,11; Ř 12,7b). Přestože existují styčné body s povoláním učitele jiných předmětů, povolání učitele náboženství má své specifické předpoklady a znaky.

Tím nejdůležitějším duchovním předpokladem k tomuto povolání je křesťanská víra. Dalšími spirituálními předpoklady křesťanského pedagoga jsou četba a studium Písma, modlitba, účast na bohoslužebném a svátostném životě, spjatost se společenstvím církve v konkrétní náboženské obci. Učitel náboženství musí být především náboženskou osobností. Bez osobní víry, bez osobního vztahu k Ježíši Kristu, k Písmu, bez osobního života s Bohem není možné vybudovat dobrou vychovatelskou praxi (O. Rutrle). Křesťanský vychovatel není prvořadě učitelem nauk, nýbrž daleko spíše svědkem, avšak vzdělaným. Jeho zkušenost víry by se měla zračit v pozadí celé jeho pedagogické činnosti (M. Salajka). Jestliže z pedagogického pohledu v obecné rovině hraje pro žáky osobnost vyučujícího tak významnou roli, pak totéž platí i pro vyučování náboženství a církevní katechezi. Osobnost vyučujícího má tak prvořadý význam (srov. 1 K 11,1).

Vlastnostmi učitele, které nejvíce žáci ve škole oceňují, jsou podle různých anket například demokratický vztah k žákům, porozumění pro jednotlivce, trpělivost, široké zájmy, osobní vzhled a přívětivé chování, spravedlnost, smysl pro humor, charakternost a důslednost, užívání pochval a uznání spíše než záporné hodnocení a postihy. Příznivě působí, jestliže je učitel zralou osobností. V křesťanském pojetí je zralou osobností ten, kdo „dorůstá v Krista“ (Ef 4,13-15). Je určován Kristovou láskou, která se nedá popudit, ale zachová klid a trpělivost (1 K 13,5). Pro vyučování náboženství je potřebné vzdělání, teologická a pedagogická odbornost. Současně má výuka náboženství blízko i k umění – výtvarnému, hudebnímu, dramatickému. Pro umění je potřebný talent, dar, obdarování. Kreativita požadovaná ve výuce náboženství předpokládá dary – dary tvořivosti, umělecké schopnosti, jinými slovy dary Ducha svatého.

Ať Boží Duch i v novém školním roce přináší inspiraci, poznání, objevování, nové podněty, trpělivost i radost všem, kteří se v církvi věnují dětem a mladé generaci. **Tomáš Butta**

Žehnání školáčkům ve sborech H. Králové a Blansko

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Poslední budou první a první poslední

Poznáte toto podobenství? Dokážete správně seřadit události, jak v něm šly za sebou? Pokud ano, získáte tajenku, ze které se dozvíte jeho název. Pro kontrolu si nalistujte Mt 20,1-16.

1. Jeden hospodář hned ráno vyšel najmout dělníky na svou vinici. (D)
2. „Proč tu stojíte a nepracujete?“ (I)
3. „Vždyť jste dostali tolik, kolik jsem vám slíbil!“ (I)
4. „Proč jsme dostali stejně jako ti, co pracovali jen jednu hodinu?“ (N)
5. Smluvil s nimi denár na den a poslal je na vinici. (Ě)
6. Totéž udělal v poledne a kolem třetí hodiny odpoledne. (Í)
7. Kolem deváté najal další lidi, kteří nečinně postávali na trhu. (L)
8. V pět odpoledne oslovil nezaměstnané dělníky na trhu: (C)
9. „Nezávidˇte si. Poslední budou první a první poslední.“ (I)
10. Slíbil jim dát spravedlivou mzdu. (N)
11. „Jděte i vy na mou vinici.“ (A)
12. „Nikdo nás nenajal.“ (N)
13. Ti, co pracovali od rána, si stěžovali: (I)
14. „Já chci tomu poslednímu dát jako vám. Se svým majetkem si mohu dělat, co chci.“ (C)
15. Večer jeho správce vyplatil všem stejně – jeden denár. (V)

(Řešení z č. 36: Napomínání.)

Jana Krajčiříková

Z ekumeny

1. září se uskutečnila bohoslužba ke Dni stvoření

Každý rok od 1. září do 4. října se křesťané po celém světě připojují k modlitbám za péči o stvoření a ochranu našeho společného domova. Připomínají si, že Ježíš přišel, abychom měli život v hojnosti (Jan 10,10). Tématem letošního ročníku je „Živá voda“.

Světová meteorologická organizace potvrzuje letošní červenec jako nejteplejší v historii měření. Rok 2026 přinesl monzunové záplavy v Bangladéši, v Číně bylo evakuováno 700 000 lidí, v Evropě požáry spálily 250 000 hektarů a v severní Africe se teploty blížily 49 °C. Dne 28. července výkonný tajemník OSN pro změnu klimatu Simon Stiell uvedl: „Klimatický alarm se ozývá ze všech stran.“

Období stvoření vyzývá křesťany na celém světě k modlitbě, učení se a obhajobě stvoření. Církve jsou zvány k online modlitební bohoslužbě a k účasti na aktivitách Období stvoření do 4. října.

V tomto kontextu tvoří toto období jednu kapitolu Ekumenické dekády akcí za klimatickou spravedlnost (2025–2034) Světové rady církví, která byla zahájena v Johannesburgu v roce 2025.

***redakce**, více na www.ccsh.cz*

Český zápas
MK ČR E 127 ISSN 0323-1321
Týdeník Církve československé husitské
Vydává Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6.
Redakce: Vedoucí redaktorka ThDr. Klára Matoušová, redaktoři: PhDr. Mirko Radušević, Mgr. Ondřej Syrový, grafik Milan Udržal; tel.: 220 398 107, e-mail: cesky.zapas@ccsh.c
Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků. Tisk: Grafotechna. Distribuce: ADLEX, spol. s r.o. Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00.
Předplatné: Mgr. Dagmar Píšová, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz. Reklamace: tel. 220 398 117.